

Love Songs (veldeke)

Text, songs, notes

Tekst, liederen, notities

Texte, chansons, notes

Text, Lieder, Hinweise

25 new love songs

Vooraf

In de 12de eeuw schreef de 'eerste' Duits-Nederlandstalige dichter Hendrik van Veldeke 25 minneliedereren. Hiervan zijn alleen de teksten bewaard gebleven. Over de uitvoering weten we niets.

In 1873 schreef Arthur Rimbaud: "L'amour est à réinventer, on le sait."

Nul ne s'essaye vraiment à confronter les différents regards philosophiques sur l'amour, au point que l'on viendrait presque à trouver davantage de profondeur sur le sujet dans les chansons populaires que chez les penseurs contemporains.¹

In 2009 gebruikte het jeansmerk Levi's beelden van protestacties voor de promotie van hun nieuwe broekenreeks.

Hoe kunnen we onszelf begrijpen, ideeën en bewegingen eigen maken, en onszelf zo transformeren en vernieuwen? Hoe kunnen we bepaalde heersende systemen subverteren om zo nieuwe denkrichtingen uit te tekenen?

¹Niemand tracht de verschillende filosofische visies die er over de liefde zijn, werkelijk met elkaar te confronteren, met als gevolg dat je haast meer diepgang over dit onderwerp aantreft in popsongs dan bij hedendaagse denkers.

LANCELIN, A. en LEMONNIER, M.: Les philosophes et l'amour, EDITIONS J'AILU, Parijs, 2008.

Proces: de zangers/dansers aan het woord

De grote vraag is: “Heeft de voorstelling mijn kijk op de liefde veranderd?” Het antwoord is ja. Als je een half jaar mee filosofeert over de liefde om dat als bronmateriaal te gebruiken denk je heel makkelijk verder door. En dat is wat ik vroeger niet deed. De liefde kent volgens mij ook een soort van taboe. Je zegt wel vaak: “En? Al een lief?” of “Hoe gaat het in de liefde?”, maar een serieus gesprek waarbij je zoekt naar wat liefde nu echt met jou, je lief, je vrienden of zelfs de maatschappij doet en "de verschillende liefdes" analyseren heb ik alleen met m'n medespelers gedaan. Dit brengt veel positieve gedachten mee, maar ook schokkende ontdekkingen. Door deze brainstormen lig ik soms nog filosoferend te denken over de liefde. Mijn antwoord is: “Ja, mijn kijk op de liefde is veranderd.”

We praten nu vooral over liefde, maar er zat zo veel meer in ons proces dat uiteindelijk het podium niet haalt. Sommige ideeën haalden het wel, maar daar zal de kijker zich wellicht nooit bewust van zijn. Veel ideeën, zo weinig tijd en uiteraard kan ook niet elk idee in een voorstelling opgenomen worden. Een van de startpunten was een mogelijk antwoord te bieden op de economische crisis. Een mogelijk antwoord zit in de occupy-beweging. Ons maakproces was daar een beetje op geïnspireerd, maar we deden het uiteraard op onze manier. Er werd gestreefd naar evenwaardigheid in de groep, iedereen had zijn zeg en we respecteerden dit. Ongeacht verschillen, zoals het verschil in leeftijd tussen mij (de oudste) en de jongste van de groep. Mijn mening was niet beter omdat ik meer “ervaring” heb, een frisse jonge kijk is minstens even waardevol. Ik denk dat ik nog nooit zo’n democratisch (bij gebrek aan een beter woord) proces heb meegemaakt. Het was een proces gedragen, vormgegeven en gekoesterd door de groep. Dat had voor mij persoonlijk als gevolg dat ik die 10 jaar verschil niet echt voelde.

Wat mij het meest verbaasde, is dat er eigenlijk zonder dwang of sterk leidende hand een resultaat tot stand kwam waar iedereen tevreden over is. Er was geen idee aan het begin, maar de input van vele partijen; wij als uitvoerders, Michiel als maker, *fABULEUS* als producent en sympathisanten als eerste kritisch publiek voor de première; dit zorgde voor een soort collectieve consensus. We wilden niet altijd hetzelfde, maar opeens was plots iets ontstaan dat niemand helemaal voorzien had, maar wel iedereen aanvaardde. Een planmatige aanpak moet dus niet per se de te bewandelen weg zijn.

Ikzelf heb vele grenzen verlegd in deze productie, dingen gedaan die ik van mezelf nooit had verwacht dat ik ze zou doen voor een publiek, maar ons proces liet het eruit komen zoals het kwam en wat kwam, was helemaal niet zo slecht. Ik ontdekte gedachten, gevoelens en talenten waarvan ik niet wist dat ze in mij zaten, gewoon omdat ze er mochten uitkomen. Vaak stel ik me de vraag of ons maakproces echt een antwoord zou kunnen zijn op de crisis of dit iets is waar de maatschappij naar moet evolueren of zou kunnen evolueren.

Ik heb nog nooit zoveel nagedacht over 'de liefde' als in deze voorstelling. Wat een uitdaging. Ik moest ineens mijn mening geven over liefde, of vertellen hoe ik daar tegenover stond. En tot mijn verbazing ging dat beter dan gedacht, ik had veel ruimte om goed na te denken over alles. Maar ook van de hele groep leer je veel, we discussieerden en praatten en probeerden vooral. Deze voorstelling heeft vooral mijn kijk op liefde verrijkt, niet zozeer veranderd. Ik heb kennis gemaakt met heel veel verschillende visies en standpunten. En tussen al die visies en standpunten maakte ik mijn eigen visie, ik kopieerde dingen die ik waar vond en plakte die aan 'mijn mening'. Het was niet gemakkelijk om alles te begrijpen, de citaten zijn niet gemakkelijk.

En liefde wordt dan ineens heel ingewikkeld, vroeger dacht ik altijd "liefde is liefde" en veel dacht ik daar niet bij na. Vandaag is dat toch wel heel anders. Ik vond het enorm leuk geconfronteerd te worden met dingen waarvan de meesten al veronderstelden dat ik het niet zou begrijpen (omdat ik jong en een puber ben). Liefde heruitvinden, ik denk dat we liefde constant heruitvinden, het is een groepsgebeuren en wordt gestuwd door revoluties. En wie weet is deze voorstelling wel een duwtje verder. Of zetten we mensen aan om mee te denken. Te proberen. Ik zie de voorstelling ook als een mix van verschillende standpunten die we voorleggen ook al zijn we het er zelf niet altijd mee eens. Er bestaat ook niet zoiets als een 'juist standpunt'. In sommige songs vind ik een waarheid en geen waarheid. De voorstelling heeft me zeker en vast beïnvloed omdat ik werd 'gedwongen' erover na te denken. En veel nieuwe dingen ontdekte.

Of *Love Songs (veldeke)* mijn visie op de liefde veranderd heeft? Ik denk dat ik mij hierbij aansluit bij het citaat dat zegt: "Het beeld van de liefde is universeel, de liefde zelf is dat niet." De voorstelling heeft mijn beeld van "liefde" beïnvloed: Ik heb geleerd wat collectieve of politieke liefde is, en dat de politiek beter - of in elk geval toch anders - zou draaien als burgers van elkaar zouden kunnen houden. Zie elkaar nu toch eens graag!

In de praktijk blijft de liefde toch onveranderd. Ik hou van erg veel mensen onvoorwaardelijk, puur omdat ik liefde voor hen voel, en hier kunnen altijd nieuwe mensen bijkomen.

Toen ik aan de voorstelling begon, had ik verwacht dat het meer met Nederlandstalige acteer-teksten ging zijn. Het is uiteindelijk iets helemaal anders geworden, maar ik vind het wel mooi en tof om te doen. Zo een voorstelling had ik nog nooit gezien. Dat maakt het extra leuk om te doen.

Heeft de voorstelling mijn kijk op de liefde veranderd?

Nee, niet echt in elk geval. Sommige dingen die daarvoor nog niet tot mij waren doorgedrongen heb ik wel beseft tijdens één van de discussies over liefde. Het kan ook zijn dat mijn kijk op de liefde niet echt veranderd is omdat ik niet alle teksten begrijp van inhoud. Misschien is dat bij jullie ook wel het geval, dus ik zou zeggen: “Neem dit boekje nog eens goed door en denk na over alles wat hierin staat.”

Maatschappelijke liefde. Dat was waar de voorstelling voor mij over zou gaan afgaand op de audities. Als ik heel eerlijk mag zijn, was het iets waar ik nog nooit echt bij had stilgestaan. Diepgaande gesprekken over liefde in onze maatschappij en de verschillende vormen van liefde waren nieuw voor mij. Wat zou politieke liefde kunnen betekenen? Hoe sta je zelf tegenover de liefde? Geloof je in het bestaan van echte liefde? Bestaat liefde überhaupt? Wat hebben filosofen over de eeuwen heen gezegd of geschreven over het onderwerp? Kunnen wij daar nog iets aan toevoegen als nieuwe generatie of er iets mee doen?

Wat ik ben gaan beseffen doorheen het maakproces, is dat liefde toegepast kan worden op meer facetten van het leven dan het strikt persoonlijke en intieme. Je kan liefde in de politiek zien als liefde voor elkaar, als verschillende partijen die elk staan voor een andere manier van liefhebben, als een onmogelijke liefde aangezien liefde voor andermans partij utopisch denken is.

Maar wat ik ook ben gaan beseffen, is dat iedereen – ondanks de vele gelijkenissen – eigenlijk een andere visie heeft op liefde en relaties. Je denkt vaak dat jouw ideeën overeenkomen met die van een ander, maar als je naar de details kijkt, dan zie je dat niets minder waar is. Soms gaat men er te snel vanuit dat de hoofdlijnen de details zijn, hoewel het eigenlijk omgekeerd is.

Misschien lopen relaties om die reden soms op de klippen.

Maar het allerbelangrijkste wat ik heb geleerd, is dat iedereen een eigen waarheid heeft en dat niemand fout is, ook al verschillen de meningen.

Liefde is: durven zingen.

Moest dit waar zijn, dan zou mijn kring dierbaren zeer beperkt zijn. Vrienden, familie, zelfs mijn lief, ze horen me zelden zingen. Tot voor een paar maand geleden.

In het begin van dit proces kregen we heel wat materiaal aangereikt, waaronder een stemworkshop. Wow, wat haatte ik dat moment.

U moet weten, ik kan absoluut niet zingen en dat werd me ook al meermaals duidelijk gemaakt. Bij het begin van die workshop kwamen de herinneringen uit een ver notenleerverleden terug naar boven. Vreselijk.

Nu, enkele maanden later, wat blijkt? We hebben een zangvoorstelling gemaakt. Aan mijn zangkunsten is er bijster weinig veranderd, zoals u misschien gehoord hebt, ik zing behoorlijk vals. Buiten mijn valse stem hoop ik dat u nog iets gehoord of gevoeld hebt: we zijn een groep.

Een groep die elkaar respecteert, die elkaar graag heeft en een groep die het beste uit elkaar haalt. Het heeft me de moed en steun gegeven om hier vandaag voor u te zingen. Dat had ik alvast nooit gedacht. Meer nog, ik sta hier graag te zingen, voor u!

We hebben een lang repetitieproces achter de rug en ook al was het vaak zoeken en proberen, toch denk ik dat we nu onze 'klik' gevonden hebben. We hebben gediscussieerd over thema's die ons volgens mij allemaal aangaan. We hebben samen nagedacht over liefde, politiek, de samenleving enzovoort en wat het verband tussen die drie kan zijn. Inderdaad, het zijn niet de makkelijkste thema's, maar het resultaat is de moeite waard. Ik zit op een leeftijd waar ik over alles nadenk en twijfel of dat juist niet doe. Ook al heb ik geen antwoord op al mijn vragen en lijken veel dingen mij nu nog altijd een mysterie, toch ben ik beginnen nadenken, soms zo veel dat het pijn deed. We kunnen geen antwoorden geven aan het publiek, hun enkel vragen stellen. Dat doen we ook letterlijk op het einde van de voorstelling. We proberen het publiek aan te zetten tot denken en zo kunnen ze zelf een antwoord of mening formuleren over dingen. Ik denk dat we in onze huidige samenleving op zoek moeten gaan naar werkelijkheid, door vragen te blijven stellen en niet alles als vanzelfsprekend te beschouwen. De vraag die mij misschien het meest bezig hield, was: "Wat zijn de dingen die ons nog echt verbinden, één maken?" Alles lijkt door de media en het internet heel snel te gaan, waardoor ik niet alleen de nood heb om tijd te steken in dingen die ik graag doe, maar ook in de mensen die ik graag zie. Op zoek naar werkelijkheid, maar ook dingen die ons mensen verbinden, als groep.

25 love songs

I.

As you know

II.

In het verleden had liefde soms een politieke betekenis. Vandaag situeren we haar vooral in de private en intieme sfeer.

III.

Het voornaamste doel is om een politiek concept van de liefde te ontwikkelen, of beter: hoe liefde de centrale en constitutieve motor kan zijn van het politieke. Om een politiek concept van de liefde te creëren moeten we de liefde buiten de private sfeer gaan heruitvinden.

IV.

Also die vogel vroelichen
Den sumer singende enpfân,
Und der walt is loubes rîche
Und die bluomen schône stân,
Sô ist der winter gar vergân.
Mîn reht ist, daz ich wîche
Dar mîn herze staeteliche
Von minnen je was undertân.

V.

Il faut savoir dire nous, pour pouvoir dire je.

VI.

Die Liebe zu Einem ist eine Barbarei: denn sie wird auf Unkosten aller Übrigen ausgeübt.
Auch die Liebe zu Gott.

Iemand liefhebben is barbaars: ze gaat ten koste van alle anderen. Ook de liefde voor God.ⁱ

VII.

Love, by reason of its passion, destroys the in-between which relates us to and separates us from others. As long as its spell lasts, the only in-between which can insert itself between two lovers is the child, love's own product. The child, this in-between to which the lovers now are related and which they hold in common, is representative of the world in that it also separates them; it is an indication that they will insert a new world into the existing world. Through the child, it is as though the lovers return to the world from which their love had expelled them. But this new worldliness, the possible result and the only possibly happy ending of a love affair, is, in a sense, the end of love, which must either overcome the partners anew or be transformed into another mode of belonging together.

VIII.

S'il y a bien quelque chose qui unie les couples mariés et les familles, ce n'est pas l'amour. C'est la stupidité, l'égoïsme ou la peur. L'amour n'existe pas.

IX.

You love people not for what they do for you or what you do for them, but for their values, their virtues, which they have achieved in their own character. You don't love costless, you don't love everybody indiscriminately. You love only those who deserve it.ⁱⁱ

X.

Die meisten Menschen sehen das Problem der Liebe in erster Linie als das Problem, selbst geliebt zu werden, statt zu lieben und lieben zu können.

De meeste mensen zien de liefde in de eerste plaats als het probleem zelf geliefd te worden, in plaats van lief te hebben en te kunnen liefhebben.

XI.

You say the state. But the antithesis of the loved one, is the state, whose role negates the sovereign value of love. The state has not, or has lost the power to embrace the world in its own totality. This totality of the universe, - offered both in the beloved as an object, and in the lover as the subject-, is only accessible through the mediation of love.

U zegt de staat. Maar niets is meer in tegenstelling tot het beeld van de geliefde dan dat van de staat, wiens rede tegengesteld is aan de soevereine waarde van de liefde. De staat heeft de macht verloren om ten opzichte van ons de totaliteit van de wereld te omarmen. Deze

totaliteit van het universum - gegeven zowel in de beminde als object, als in de liefhebbende als subject - is alleen toegankelijk voor ons in het verdrag van de liefde.

Vous dites l'état. Mais rien n'est plus contraire à l'image de l'être aimé que celle de l'état, dont la raison s'oppose à la valeur souveraine de l'amour. L'état n'a nullement ou il a perdu le pouvoir d'embrasser devant nous la totalité du monde : cette totalité de l'univers, donnée en même temps, - au dehors, dans l'être aimé, comme un objet; au dedans dans l'amant, comme sujet - n'est pleinement accessible à nous que dans l'accord de l'amour.ⁱⁱⁱ

XII.

My primary aim is to develop a political concept of love or, rather, to understand how love can be the central, constitutive mode and motor of politics. In the past, love has sometimes been conceived of as a political force, but today it is almost completely isolated within the private and intimate sphere. In order to create a political concept and practice of love today, one must extend it beyond the couple and the family to the entire social field.

XIII.

Je ne pense pas que vous pouvez mélanger l'amour en la politique. 'De politiek van de liefde' is een betekenisloze expressie. Ik denk dat wanneer men begint met te zeggen 'Heb de ander lief', dat kan leiden tot een ethiek maar niet tot politiek. In politiek zijn er altijd mensen die je niet lief hebt. Dat is onontkoombaar. Niemand kan verwachten om iedereen lief te hebben.^{iv}

XIV.

There are murders and suicides prompted by love. Love is not necessarily more peaceful than revolutionary politics.

XV.

A political love must be a revolutionary force that radically breaks with the structures of the social life we know, overthrowing its norms and institutions. In these terms love appears simultaneously as an anti-institutional and an institutional process, both of which are, in some sense, unlivable.^v

XVI.

Liefde gaat over twee. Love involves two. It is an existential project: to construct a world

from a decentred point of view other than that of my mere impulse to survive or re-affirm my own identity.

L'amour concerne deux. Liebe engagiert Zwei. Het is een existentieel project: een wereld maken vanuit een decentraal standpunt, eerder dan een wereld maken vanuit een impuls om te overleven of de eigen identiteit te herbevestigen.

XVII.

Ce qui est universel, c'est l'image de l'amour, et non pas l'amour lui-même. L'image de l'amour est créée par les média de masse. Cette image est basée sur la consommation de l'autre.

Niet de liefde is universeel. Maar het beeld van de liefde. Het beeld van de liefde wordt gecreëerd door de media. Het beeld is gebaseerd op de consumptie van de ander.^{vi vii}

XVIII.

L'image monsieur/madame.

The image, dear Sir/Madam.

Das Bild, Ehrenmann/Ehrenfrau.

Cinema, theater, beeldende kunst. L'image.

Zoals in het museum de objecten niet mogen aangeraakt worden. Zo wordt in het theater van op een afstand gekeken. Les acteurs deviennent des objets. Le théâtre le sujet. It is strange to be looked at. But not to be touched, heard or smelled.

XIX.

Quand est-ce que le regard a basculé à votre avis?

Il y a dix ans?

Quinze ans?

Peut-être cinquante?

Avant la télé.

Mystère.

Plus précisément.

Avant la préséance de la télé.

Sur quoi?

Sur l'actualité?

Souvent même...

Sur la vie

Oui

J'ai aujourd'hui le sentiment que notre regard est devenu un programme sous contrôle.

Subventionné. L'image, monsieur, seul capable de nier le néant, est aussi le regard du néon sur nous.

XX.

Wat soort wereld ziet men wanneer men hem ervaart van het standpunt van twee en niet één? Hoe zou de wereld zijn wanneer hij wordt ervaren, ontwikkeld en geleefd vanuit het standpunt van verschil en niet identiteit?

XXI.

Risk and adventure must be reinvented against safety and comfort.^{viii}

XXII.

Vous connaissez la phrase de St Augustin ? ... La mesure de l'amour c'est d'aimer sans mesure.^{ix}

XXIII.

Il faut savoir dire nous pour pouvoir dire je.

XXIV.

Starting out from something that is simply an encounter, a trifle, you learn that you can experience the world on the basis of difference and not only in terms of identity. It is generally thought that individuals only pursue their own self-interest. Love is an antidote to that.

XXV.

As you know love needs reinventing.

L'amour est à réinventer, on le sait.

Met tekst van: Alain Badiou, Anna Franziska Jäger, Arthur Hollants, Arthur Rimbaud, Ayn Rand, Erich Fromm, Evelyne Van Hecke, Friedrich Nietzsche, Georges Bataille, Hannah Arendt, Hendrik van Veldeke, Jean-Luc Godard, Jef Raven Van Berckelaer, Joanne Van Bastelaere, Louise Bergez, Marlies Van Wielendaele, Michael Hardt, Michiel Vandevelde, Mitch Van Landeghem en Willem Herbot

Zangers/dansers: Louise Bergez, Willem Herbots, Arthur Hollants, Anna Franziska Jäger, Joanne Van Bastelaere, Jef Raven Van Berckelaer, Evelyne Van Hecke, Mitch Van Landeghem, Marlies Van Wielendaele **Creatie:** Michiel Vandevelde **Feedback:** Peter Missotten, Néstor García Diaz, Dirk De Lathauwer, Roselien Tobbackx en Pieter Nevejans **Productie:** fABULEUS **Coproductie:** TAKT Dommelhof **In samenwerking met:** Musica **Met dank aan:** fABULEUS-team, Veerle Van Schoelant, Wies Hermans, Clara Hermans, Tina Ameel, Peter Anthonissen, Lisa Wiegel, Dries Douibi, Pamina de Coulon en Herman Baeten

Aantekeningen

ⁱ *Arthur Hollants*: Barbaars is misschien een groot woord, maar voor de rest geef ik Nietzsche gelijk omdat ik mijzelf hierin herken (Ik vind dit NIET negatief, laat staan barbaars). Ik zeg altijd dat ik heel weinig tijd heb door mijn hobby's, maar eigenlijk is de grootste "slokop" mijn vriendin; ze zit bij mij op school en in de pauzes sta ik bijna altijd naast haar, na school doen wij bijna altijd nog iets samen tot ik of zij weg moet. Ik heb dus geen tijd meer voor mijn vrienden, althans weinig. Akkoord, wij zouden liever ook meer tijd hebben voor andere mensen en proberen dat ook. Ik vind dit zeer moeilijk, want als je veel van je geliefde houdt, mis je hem of haar elk moment dat zij of hij buiten je "gezichtsveld" is. Je religie is volgens mij hetzelfde als je geliefde: je hebt vaste uren voor de mis, en de doorzetters mogen zelfs geen andere geliefde hebben en sluiten zich soms af van de 'moderne' maatschappij door bijvoorbeeld in een klooster te leven.

ⁱⁱ *Mitch Van Landeghem*: Het komt erop neer dat wanneer je een goed lief wil, je een goed karakter moet hebben. Rode bloemen of chocolade zullen je geen liefde bezorgen: er wordt alleen van diegenen gehouden die het qua karakter verdienen. Dit lijkt op het eerste gezicht bullshit: "Hoe vaak versierde u voorheen iemand met attenties en complimenten?" Stel uzelf nu de vraag: "Hoe vaak liepen deze relaties op de klippen omdat u met uw slecht karakter door de mand viel?" Begrijp me niet verkeerd, ik ben heel blij dat u bent komen kijken, beste lezer/toeschouwer, hoe vond u het trouwens? Ik wil u veel succes wensen met deze gouden raad. Bewaar hem goed en vertel hem gerust verder. Zo wens ik u en uw naasten een goed lief toe.

ⁱⁱⁱ *Willem Herbots*: Dit tekstje gaat erover hoe de staat ons nooit heeft kunnen opleggen van wie we houden en dat ook nooit gaat kunnen doen. Dat geldt niet alleen voor de staat, maar voor eender welke persoon. Wat men wel kan opleggen is met wie we moeten trouwen, maar vergis je niet, dit wil nog niet zeggen dat je daar ook echt van houdt. Ik zal eens een voorbeeld geven: de homoseksuelen. Deze mensen vallen op personen van hun eigen geslacht. Dat is iets wat hier in België tot voor kort nog niet aanvaard werd door de maatschappij: je kon als homoseksueel niet trouwen. Mijn conclusie is dat je van diegene moet houden waarvan jouw hart het zegt en niet de maatschappij of de staat.

^{iv} *Evelyne Van Hecke*: Toch blijf ik hopen op een wereld waarin het wel kan: "de ander liefhebben". Als alle vormen en uitingen van politiek, dus ook de religieuze, deze ethiek ten volle zouden nastreven, zou het dan leiden tot een wereld waarin we elkaar kunnen liefhebben? Het is een utopisch idee, maar wel een idee die ik zelf probeer na te streven, met vallen en opstaan. Zonder daarbij de anderen, zij die dit niet proberen na te streven, te veroordelen, te benadelen, uit te stoten, zwart te maken of erger. Immers, "de ander liefhebben" houdt in dat je de ander aanvaardt, ook diens mening om jou niet lief te hebben. Het is in ieder geval een moeilijk proces, maar is het ook daadwerkelijk onmogelijk? Zouden we op deze manier, openstaand en aanvaardend naar anderen, tot een consensus kunnen komen? Een consensus die leidt tot een wereld waarin iedereen elkaar lief heeft of op zijn minst respecteert? Deze tijden van economische crisis maken weer pijnlijk duidelijk dat mijn hoop kinderlijk naïef is, toch stop ik niet met hopen...

^v *Marlies Van Wielendaele*: Variatie, combinatie en differentiatie zijn nodig. Het is nodig om het leven interessant te maken en te houden. Gewoontes en zekerheid kunnen 'n veilig gevoel met zich meebrengen, maar ook frustraties en claustrofobie. Verliefd zijn is een revolutie binnen een relatie als institutie. Het breekt de routine. Het is nieuw, energiek, verrassend, intens en overweldigend. Het liefst van al gaat dit eeuwig verder.

Je (be)leeft elk moment.

Het is mogelijk gedurende een paar maanden slechts 5 uur per nacht te slapen, maar langer dan dat overleef je het niet in deze op regels en structuren gerichte maatschappij. Een maatschappij waar er geen ruimte is voor dergelijke intense periodes, voor impulsiviteit, voor tijd, echt tijd voor elkaar, voor liefde.

De plicht roept: school, werk, rekeningen, boodschappen... en bijhorende stress en we doen mee want anders kunnen we niet mee.

Voor je het weet word je geleefd.

Op het toppunt van oververmoeidheid verlang je zelf naar die routine, naar het gewone, hoewel je eigenlijk wel verder wil leven op deze manier, maar niet verder kan, in combinatie met deze gekmakende wereld.

Gekmakend, omdat er te weinig ruimte en tijd is om kleine revoluties te beleven. Zo af en toe, als variatie op de duurzame structuur van een relatie.

Ja, ik kan me vinden in quote nummer XV, de verliefdheid als revolutie houdt je scherp, terwijl de relatie als institutie vaste bodem biedt.

Voor mijn part mag onze maatschappij als institutie wat flexibeler want ja, ik hou wel van deze revoluties.

^{vi} *Louise Bergez*: Ik ben zelf heel jong, en voor mij is liefde nog steeds ontdekken. Maar voor ik zelf kan ontdekken leggen de media me al heel veel op. Bij jongeren lijkt het alsof we allemaal een lief moeten hebben omdat het zo hoort. En ergens is liefde wel universeel, omdat iedereen wel gelijkenissen kent in verliefd zijn. Films en liedjes en media in het algemeen baseren zich dan ook op situaties die we allemaal kennen, of gevoelens die ze beter kunnen beschrijven dan wij. Toch geloof ik dat we het allemaal heel persoonlijk invullen. Maar de dag van vandaag worden we precies vaker gestuurd door de media. Ik hoor vaak mensen zeggen: "Dat was zo'n filmmoment." (Ik geef toe, ik heb het zelf ook al gezegd.) Maar dat is toch een rare gedachte, dat wij onszelf zouden vergelijken met een film terwijl het in wezen omgekeerd hoort. Deze song (XVII) doet me heel hard denken. Ik denk dat de liefde ergens wel universeel is en dat de media daar gebruik van maken. Omdat mensen daarop afkomen natuurlijk, dat spreekt aan. Maar het kan nooit helemaal universeel zijn. Ik denk dat het beeld van de liefde ook in blijvende evolutie is, als we kijken naar de 'perfecte vrouw' van zoveel jaar geleden en van nu. Ik denk dat we allemaal samen - of we nu willen of niet - dat beeld creëren, in ons onderbewuste. Het beeld is gebaseerd op consumptie van de ander. Daar zit waarheid in, je vertrekt vanuit je eigen noden en niet uit de noden van de ander. Zorgen voor jezelf door je te verbinden met een ander. Consumptie heeft wel een negatieve bijklank. Ik denk dat het heel normaal is dat wij onze noden willen vervullen, dat wij zoeken naar iemand die onszelf verrijkt. Ik vind deze song een heel interessante om een discussie te openen. Hij brengt veel teweeg bij me, heel veel gedachten die elkaar tegenspreken en toch ergens wel waarheid bevatten.

^{vii} *Anna Franziska Jäger*: De invloed van de media op onze manier van denken, handelen en voelen is vandaag de dag niet te voorzien. Ik maak deel uit van een generatie die is opgegroeid met het internet en het is voor veel van mijn leeftijdsgenoten, ook voor mij, raar te bedenken dat het ooit anders is geweest. Ook de manier waarop seksualiteit soms in de media wordt gebanaliseerd, vind ik verontrustend. Kan men de dingen die men meekrijgt via de media wel van de werkelijkheid onderscheiden? Toch denk ik dat het fout is om te denken dat we enkel uit zijn op het 'consumeren' van elkaar en onze relaties. We leven 'met' elkaar en niet 'van' elkaar, dat is alleszins een beeld dat ik van de liefde wil hebben.

^{viii} *Jef Van Berckelaer*: De maatschappij van tegenwoordig is veel te veilig, alles is verboden en weggestoken, het avontuur is verdwenen.

Ook in de liefde is dat het geval. Tegenwoordig sms't/chat iedereen, de spanning van iets in zijn/haar gezicht te zeggen is weg. Alles gaat via gsm of computer. Als je niet weet wat zeggen in het 'echte' leven, dan zit je met een probleem, je kan hopen dat de ander met een onderwerp komt of dat je snel een excuus vindt om weg te kunnen (tenzij dat niet gaat natuurlijk), maar als je chat/sms't kan je rustig nadenken waar je het over wil hebben. De mensen worden sociaal bekrompen, we kunnen helemaal niet goed meer communiceren.

Het geniepig risico dat je moest nemen om door 's nachts door het raam te kruipen toch met je geliefde af te spreken is weg, het 'stoute' is weg.

Doordat de maatschappij zo veilig is, krijg je een 'verkletering': we krijgen alles kant-en-klaar voorgeschoteld en we mogen niets meer, vanaf dat er iets fout gaat, ontstaat er paniek, en in die paniek vinden we risico en avontuur weer uit door ons overlevingsinstinct. Angst en paniek is voor de mensen een avontuur omdat ze dan eindelijk vrij zijn voor even. "Nood breekt wet."

Die preutsheid zit zo diep dat de mens pas wanneer hij tot het punt gedreven wordt waar zijn veiligheid wegvalt, het beest in zich vrij laat.

^{ix} *Joanne Van Bastelaere*: De maat van de liefde is liefhebben zonder grenzen.

Mooi, hé? En onmogelijk, want in mijn ogen bestaat onvoorwaardelijke liefde niet. In sprookjes wel, ja: de prins en de armeluisdochter worden verliefd, hun liefde is zo sterk dat ze alle verschillen en tegenslagen overwint, ze trouwen, iedereen is blij en ze leven nog lang en gelukkig. Van sleur is er geen sprake. Onenigheden lijken niet te bestaan. Het is de perfecte wereld.

Stel het je eens voor: onvoorwaardelijke liefde. De term zorgt toch voor een ietwat wrang gevoel. Zo onvoorwaardelijk als menselijk mogelijk is, het minus bonum van de liefde, dat lijkt mij een betere, passendere woordkeuze. Ik geloof dat je als geliefde veel kan opgeven, onbewust delen van jezelf kan verwaarlozen, jezelf kan verliezen omdat er een zekere nood bestaat om de ander te behagen. Misschien schuilt de onvoorwaardelijkheid in het willen 'veranderen' van hoe je bent, in het naar boven willen halen van het beste dat je in je hebt, in het geluk van de ander op de eerste plaats zetten en er alles voor doen om dat ook effectief te bewerkstelligen. Volgens mij is (menselijke) onvoorwaardelijkheid zoiets.

Daarom: 'de maat van het liefhebben zonder grenzen, is een maat voor de liefde', en niet 'de maat van de liefde is liefhebben zonder grenzen'.